

TEORIA I HISTÒRIA DEL CINEMA
PROF.: ROMÀ GUBERN
4rt. CURS PERIODISME CODI 4114

A) TEMARI

la PART: Introducció al cinema

TEMA I: EL CINEMA COM A FENOMÈN DE LA INDÚSTRIA CULTURAL MODERNA

Comunicació verbal, comunicació icònica i comunicació àudio-visual.- Posició històrica i social del cinema en el si dels mitjans de comunicació de masses.- Herència cultural i sincronisme sociocultural.- Entre el "primer art burgès" (Balazs) i el "teatre del proletariat" (Jaurès): homogeneització del gust i submercats especialitzats.- Metodologies d'aproximació crítica al fenomen cinematogràfic: formalisme, contenutisme i els intents de superació estructuralistes.- La indústria cinematogràfica: la pel·lícula com a mercaderia.- La indústria cinematogràfica com a font de benefici econòmic i com a transmissora d'ideologia.- La pel·lícula com a reflex social.

TEMA II: APROXIMACIÓ SEMIÒTICA A LA COMUNICACIÓ CINEMATOGRÀFICA

Signe icònic i signe verbal.- Codis i subcodis icònics.- Regles que regeixen l'expressió icònica: regles semàntiques, sintàctiques i pragmàtiques.- Característiques de la imatge fotogràfica.- Fonamentació fisiològica i tècnica de la percepció cinematogràfica.- Suports sensorials del discurs filmic: imatge, so musical, so fonètic, soroll i escriptura fonètica.- La "impressió de la realitat" en el cinema: corollaris psicològics.- Projecció i identificació psicològiques.- Projecció cinematogràfica i flux oníric.- La mitogenia del "star-system".- La influència social del cinema.

TEMA III: INTRODUCCIÓ A LA TECNICA CINEMATOGRÀFICA

Mitjans informatius del llenguatge cinematogràfic.- La posada en escena com a producció de sentit.- Unitats segmentals menors/pertinents del discurs filmic: fotograma i pla.- El pla i les seves figures: enquadrament, camp, angle, il·luminació, moviment, durada i so.- El muntatge i els sintagmes cinematogràfics.- Raccords i transicions (òptiques i sonores).- Les investigacions sintagmàtiques soviètiques (Kulechov, Pudovkin, Eisenstein, Vertov).- Grans unitats significants: les nocions d'escena, pla-segona i seqüència.

TEMA IV: TIPOLOGIES DE LA COMUNICACIÓ AUDIO-VISUAL

Codis genèrics, específics i particulars del discurs cinematogràfic.- Sistemes de codis particulars: de gènere, d'escola, d'autor.- Film narratiu i film anarcatiu (film descriptiu, film arrepresentatiu i film aïcònic).- Normalització, ruptura de codi, quantitat d'informació i intel·ligibilitat social: problemàtica de les avantguardes.- Les avantguardes històriques en el cinema.- Usos no espectaculars del mitjà (cinema científic, pedagògic, etc.).- Noves tecnologies àudio-visuales i les seves implicacions sociològiques: introducció a la televisió i a la imatge magnetoscòpica.- Complexitat tècnica, cost del missatge i difusió social: de la microcomunicació planetària.- El control econòmic en la difusió de missatges àudio-visuales i la utopia de la comunicació social pandemocràtica.

TEMA V: PRESENT I FUTUR DE LA COMUNICACIÓ AUDIO-VISUAL

Alternatives polifòrmiques en la història de l'expressió cinematogràfica: cinema de gènere, cinema d'autor i cinema militant.- L'ecosistema de la comunicació àudiovisual: temps lliure i distribució del consum cultural.- Cinema i televisió: rivalitat o complementariedad?- Perspectives del futur de la comunicació àudio-visual: la muralvisió per cable i l'ordinador.

2a PART: Fites de la història del cinema

TEMA VI: EL CINEMA MUT

Precursors del cinematògraf.- Els germans Lumière.- Georges Méliès.- D.W. Griffith.- L'escola cómica nord-americana.- L'expressionisme alemany.- L'èpica soviètica.- Les avantguardes a Europa Occidental.- Hegemonia comercial de Hollywood.

TEMA VII: LA REVOLUCIÓ DEL CINEMA SONOR

Innovacions tècniques, estètiques i industrials del cinema sonor.- El cinema alemany pre-nazi.- El cinema sonor americà: gèneres i autors.- El naturalisme poètic francès.- El realisme socialista soviètic.- El cinema republicà espanyol.- El cinema durant la Segona Guerra Mundial.

TEMA VIII: EL CINEMA DESPRES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL

El neorealisme italià.- Transformacions de Hollywood a la postguerra.- Les petites potències cinematogràfiques.- La "nova onada" francesa.- El "Free Cinema" britànic.- El cinema en el Tercer Món.- Transformacions del cinema contemporani.

B) BIBLIOGRAFIA

1a PART

- RAMIREZ, J.A.: Medios de masas e historia del arte. Cátedra.
Madrid, 1976.
- BALAZS, B.: El film. Evolución y esencia de un arte nuevo. Gili.
Barcelona, 1978.
- DUDLEY ANDREW, J.: Las principales teorías cinematográficas.
Gili, Barcelona, 1977.
- TUDOR, A.: Cine y comunicación social. Gili. Barcelona, 1975.
- METZ, Ch.: Lenguaje y cine. Planeta. Barcelona, 1973.

2a PART

- GUBERN, R.: Historia del cine. Lumen. Barcelona, 1982. (2 vols.)

C) AVALUACIÓ DEL CURS

Dos exàmens trimestrals alliberatoris de la matèria abastada a la fi dels dos primers trimestres i un treball al tercer trimestre. Examen final de recuperació.